

За даними Держпраці в країні відмічається значне зростання виробничого травматизму, зокрема смертельного.

В довоєнні роки на підприємствах ГМК щорічно смертельно травмувалося 17-20 працівників, в Україні – близько 300 і більше.

Аналіз виробничого травматизму у воєнний період свідчить, що рівень смертельного травматизму на підприємствах галузі у **2023 році склав 17 випадків** (2 з них через бойові дії), **15 в 2022 році** (5 через бойові дії). Але при цьому виробництво сталі у воєнний період скоротилося майже в 4 рази, активно застосовуються форми неповної зайнятості, простої. Через війну ми втратили наші виробничі активи.

За цих обставин мав би суттєво скоротитися виробничий травматизм, але, на жаль, цього не відбулося.

Перебуваючи в 2017 році на одному з металургійних підприємств компанії АрселорМіттал в Німеччині, я запитав: «Яка у вас ситуація з виробничим травматизмом?». І отримав відповідь: «**За шість останніх років не було жодної виробничої травми**».

Крім того, майже у 2 рази збільшилася кількість випадків професійних захворювань на підприємствах ГМК:

2017 р. – 206, 2019 р. – 268, **2023 – 514** випадків.

Це зростання – не через війну, як дехто хоче показати, воно через застаріли технології та зношене обладнання.

Професійні захворювання сьогодні не виявляються через профілактичні медичні огляди, які мають проводитися на виробництві із шкідливими умовами праці. В галузі майже втрачено інститут профілактичної медицини. Медичними закладами підприємств було накопичено великий обсяг знань та досвід **щодо упередження та профілактики професійних захворювань**. Наразі більшість таких закладів припинила свою роботу, і ми втрачаємо цей безцінний досвід.

Колись, коли ФСС з ТВП та НВВ управлявся на тристоронній основі і всі сторони мали рівні права, **одним з пріоритетів у його діяльності** було впровадження заходів, які упереджують виникнення нещасних випадків та професійних захворювань.

Це була правильна політика, бо боротися з негативними наслідками завжди виходить дорожче, ніж їм запобігти. **Суспільство, крім фінансових втрат, несе значні соціальні втрати**, людина втрачає найцінніше – здоров'я і працездатність, нерідко життя.

Але, на жаль, ця практика відійшла у минуле.

І сьогодні від наших креативних можновладців можна почути, що це не цільове використання коштів.

Складнощі в цій сфері почалися після того, як функції Фонду соціального страхування передали до Пенсійного фонду України, адже ПФ у своєму штаті не мав і на сьогодні ще не укомплектований відповідними фахівцями. Ефективну систему соціального захисту працівників, робота якої була спрямована на забезпечення якісного відновлення здоров'я та працездатності потерпілих на виробництві за рахунок коштів соціального страхування, було зруйновано.

Тому сьогодні маємо багато випадків, коли постраждалі працівники вимушені за власний кошт оплачувати своє лікування та подальшу реабілітацію.

На наші неодноразові звернення з цього питання до владних структур ми отримували відповіді: відповідно до чинного законодавства медичні послуги надаються на загальних підставах (тобто постраждалий має звернутися до сімейного лікаря) з дотриманням принципів рівноправності, демократичності загальнодоступності.

Особисто мене така некомпетентна відповідь ВРАЖАЄ, оскільки виробничі травми, отримані при виконанні важкої і шкідливої роботи, у більшості випадків є тяжкими і нерідко потребують невідкладного операційного втручання. Також треба враховувати, що постраждалі на виробництві є застрахованими особами, за яких роботодавець сплачує внески, і тому у них, в разі настання страхового випадку, має бути відповідний пріоритет перед незастрахованими.

І на завершення – зараз триває робота над проектом Закону «Про безпеку та здоров'я працівників», яка була розпочата ще у 2019 році.

В процесі роботи над ним Сторони роботодавців і профспілок визнали цей проєкт нефаховим і пропонували відкласти його прийняття на післявоєнний час, аргументуючи свою позицію тим, що діючий Закон «Про охорону праці» задовольняє сторони соціально-трудових відносин і він не є проблемним у реалізації.

Але ця позиція була проігнорована. Сьогодні зазначений проєкт Закону готується робочою групою, створеною при Комітеті ВРУ, до другого читання.

До складу сторони роботодавців в цій РГ увійшли представники деяких бізнес-асоціацій, які, імовірно, добре розуміються на бізнесових питаннях, але, скажу чесно, – не розуміються на питаннях соціально-трудових відносин, і особливо на питаннях безпеки та охорони праці. Але вони займають жорстку позицію з окремих питань, зокрема – сьогодні є величезна загроза позбавлення

працівників законних пільг і компенсацій за роботу в шкідливих і важких умовах праці.

Вважаю це безвідповідальним і незаконним по відношенню до трудового потенціалу, **оскільки є апробована роками справедлива і всім зрозуміла практика – атестація робочих місць**, яка проводиться раз на 5 років, і **тільки за її результатами працівники набувають права на відповідні пільги і компенсації.**

Бізнес, який не хоче інвестувати в безпечні та здорові умови праці, примушує працювати в шкідливих і тяжких умовах, **має сповна компенсувати працівнику за роботу в таких умовах, та Державі**, яка потім буде займатися проблемами трудових інвалідів.

Держава, роботодавці і профспілки мають бути тут головними партнерами, бо на сьогоднішній і на післявоєнний період трудовий потенціал – **це найцінніший наш ресурс.**